

7. Лесков В. О. Теоретичні основи соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців. *Наука і освіта*. № 5–6. С. 56–60.

8. Лурін І. А. Особливості соціально-психологічної адаптації військовослужбовців-учасників бойових дій. *Проблеми військової охорони здоров'я*. 2017. №. 49 (2). С. 62–70.

9. Титаренко Т. М. Соціально-психологічна реабілітація (дата особистості: етапи, технології, техніки. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. 2018. Вип. 41. С. 157–167.

10. Форноляк В. М. Особливості соціально-психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції. *Психологічна допомога особам, які беруть участь в антитерористичній операції*: мат. міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 30 берез. 2016 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 85–88.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-621-1-80>

Кузнєцов В. Д.,

*аспірант кафедри публічного управління,
туризму та готельно-ресторанної справи*

*Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

ІНТЕГРАЦІЯ ВЕТЕРАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ У ПРАКТИКИ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Ветеранська політика в Україні трансформується з вузькоспрямованої системи соціального забезпечення в комплексний інструмент соціально-економічного розвитку громад. У сучасних умовах вона охоплює не лише питання підтримки ветеранів, але й формування їх як активних суб'єктів регіональної економіки, підприємництва та громадського життя.

Суттєвою особливістю є зміщення акценту з компенсаційних механізмів на інтеграційні моделі, що передбачають включення ветеранів у процеси відновлення громад. Це проявляється у розвитку програм підтримки ветеранського підприємництва, професійної адаптації та залучення до реалізації проєктів реконструкції. Таким чином, ветерани розглядаються не лише як отримувачі соціальних послуг, а як носії людського капіталу та досвіду, здатного генерувати економічну додану вартість.

Корпоративна соціальна відповідальність (CSR) виходить за межі репутаційного інструменту та трансформується у стратегічний механізм участі бізнесу у відновленні та розвитку територіальних громад. Зокрема, CSR розглядається як інструмент інтеграції інтересів

стейкхолдерів і досягнення сталого розвитку, що дозволяє бізнесу активно впливати на соціально-економічні процеси на локальному рівні [1]. Важливим аспектом є також взаємодія бізнесу з ветеранською спільнотою.

Ветеранська політика на рівні підприємств у територіальних громадах поступово формується як окремий напрям корпоративного управління, що поєднує соціальну відповідальність із цілями економічної ефективності. Йдеться не лише про вакансії для ветеранів, а про створення комплексних програм їх професійної адаптації, перекваліфікації та психологічної підтримки. У практичному вимірі це включає розробку внутрішніх проєктів реінтеграції, наставницькі програми, гнучкі умови зайнятості та підтримку ветеранського підприємництва на місцевому рівні. Такий підхід сприяє не лише підвищенню зайнятості, а й формуванню стійкого людського капіталу громад, здатного забезпечувати відновлення економічної активності.

Водночас ефективність ветеранських програм на підприємствах залежить від рівня їх інтеграції у локальні стратегії розвитку та взаємодії з органами місцевого самоврядування, що дозволяє забезпечити синергію між бізнесом і громадою. Однак при цьому варто зазначити, що соціально-економічна підтримка та професійно-трудова реабілітація є не лише індивідуальними потребами ветеранів, а й важливим елементом загальної соціальної політики [2]. З 2025 р. є підписаним Закон України «Про ветеранське підприємництво» – документ, що сприятиме самореалізації в бізнесі ветеранів, ветеранок та їхніх родин [3].

Компанії дедалі активніше впроваджують програми працевлаштування ветеранів, підтримують та реалізують соціальні ініціативи, спрямовані на їх інтеграцію. Це формує нову модель CSR, орієнтовану на соціальну інклюзію та підвищення резильєнтності громад. У цьому контексті корпоративна соціальна відповідальність виступає інструментом підвищення соціально-економічної безпеки, сприяючи створенню робочих місць, розвитку соціальних програм і зміцненню суспільної стабільності [4]. Йдеться про створення спеціалізованих підрозділів, впровадження локальних програм підтримки та розвиток партнерств із бізнесом і громадськими організаціями. Такий підхід дозволяє адаптувати державну політику до потреб конкретних територій і забезпечити її ефективну імплементацію.

Разом із тим, ефективність CSR залежить від рівня інституційного середовища та наявності стимулів для бізнесу. Важливим є формування прозорих правил взаємодії між державою, бізнесом і громадами, а також розвиток механізмів публічно-приватного партнерства. Така еволюція CSR сприяє підвищенню довіри між учасниками суспільного життя [5; 6].

Ключовим аспектом виступає також забезпечення соціальної згуртованості громад. Інтеграція ветеранів, їхніх родин, у соціально-

економічні процеси сприяє зміцненню довіри, розвитку горизонтальних зв'язків і формуванню спільної ідентичності. У цьому контексті ветеранська політика набуває значення інструменту соціальної стабілізації та підвищення адаптивної здатності громад до кризових викликів.

Водночас ефективність ветеранської політики значною мірою залежить від узгодженості між національним і місцевим рівнями управління, а також від наявності фінансових і організаційних ресурсів. Необхідним є впровадження систем моніторингу та оцінки результативності, що дозволяє забезпечити цільове використання ресурсів і досягнення довгострокових ефектів.

Список використаних джерел:

1. Завадських Г. М., Лисак О. І., Тебенко В. М. Корпоративна соціальна відповідальність: формування та реалізація в Україні. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2023. Том 2. № 48. DOI: <https://doi.org/10.31388/2519-884X-2023-48-129-139>
2. Осадчук Р. Ветеранське підприємництво як складова соціальної політики та соціальної роботи. *АЮГОΣ*. 2025. № 5. DOI: <https://doi.org/10.36074/logos-24.01.2025.017>
3. Обух В. Ветеранський бізнес в Україні: нові стимули. *УкрІнформ*. 03.09.2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4032115-veteranskij-biznes-v-ukraini-novi-stimuli.html>
4. Ломачинська І. А., Халєєва Д. В., Шмагіна В. В. Корпоративна соціальна відповідальність як інструмент забезпечення соціально-економічної безпеки та соціальної інклюзії. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2023. № 21/2 (51). С. 75–96. DOI: [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2022.2\(51\).274364](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2022.2(51).274364)
5. Мороз С., Мейш А., Левченко С. Корпоративна соціальна відповідальність бізнесу в Україні в умовах війни. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2023. № 318 (3). С. 231–238. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-318-3-36>
6. Лиска П. Корпоративна соціальна відповідальність: світовий та український досвід; шляхи глобальної імплементації. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 1 (48). С. 331–338. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-45>